

Daňový systém českého státu a jeho prameny v raném novověku

Jaroslava Hausenblasová

Ústav českých dějin FFUK

Úvod

- Ubi societas, ibi ius (Kde je společnost, tam je právo)
- Ubi societas, ibi collectae (Kde je společnost, tam jsou daně)
- daně = fenomén především ekonomický, jejich zakotvení ale probíhá v oblasti práva
- Spor o povolování a výši daní = ukazatel poměru sil mezi panovníkem a stavy

Edice pramenů

- August Sedláček, Rozvržení sbírek a berní r. 1615 podle 14 krajů, Praha 1869
- Václav Pešák, Berní rejstříky z r. 1544 a 1620, Praha 1953
- Otto Placht, Odhad majetku stavů království českého z r. 1557, VKČSN 1947, tř. fil.-hist.- filol., Praha 1950
- J. Kollmann: Bení rejstříky a berně roku 1567, SAP 13 (1963), s. 169–246
- Berní rula, sv. I–XXXIV (jednotlivé svazky podle krajů), Praha 1949–2014
- Tereziánský katastr český, rustikál, sv. 1–2, vyd. Aleš Chalupa a kol., Praha 1964–1966
- Tereziánský katastr český, dominikál, sv. 3, vyd. Pavla Burdová a kol., Praha 1970
- Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu – dokumentuje průběh jednání o povolování daní

Literatura

- hesla „Bernictví“ a „Berníci“ v OSN
- hesla „Daně“, „Berní a urbaniální patent“ v Akademické encyklopedii českých dějin, sv. 1 (2009), 4 (2015)
- Anton Gindely: Geschichte der böhmischen Finanzen 1526–1618, Wien 1868
- Josef Pekař: České katastry 1654–1789, Praha 1915
- Otto Placht: České daně 1517–1652, Praha 1924
- Kamil Krofta: Začátky české berně, Praha 1931
- Tomáš Sterneček: Město, válka a daně. Brno v moravském berním systému za dlouhé války s Vysokou Portou (1593–1606), Praha 2006
- David Falada a kol.: Dějiny daní a poplatků, Praha 2009
- Úvodní texty k edicím Berní ruly a Tereziánského katastru

- Geschichte des Fiskalamtes in den böhmischen Ländern. I. Teil, Das Fiskalamt des Königreichs Böhmen in der älteren Zeit bis zum Jahre 1620 / auf Grund archivalischer Quellen bearbeitet von Jaroslav Demel, Innsbruck 1909
- Andreas Schwennicke: "Ohne Steuer kein Staat" : zur Entwicklung und politischen Funktion des Steuerrechts in den Territorien des Heiligen Römischen Reichs (1500-1800) , Frankfurt am Main 1996

Středověk – typy daní

- právo vybírat daně – jeden ze zdrojů příjmů panovníka
- od pol 13. stol. příležitostné daně – v kompetenci panovníka
- Jan Lucemburský – volební kapitulace zaručuje šlechtě právo schvalování daní (český sněm)
- mimořádné příležitosti (korunovace, věno pro dcery) – právo panovníka
- všeobecná (generální) berně - poddaní platili z každého lánu určitou částku, statky šlechty od daně osvobozeny
- zvláštní (speciální) berně – odevzdávají královská města a kláštery
- židovská berně
- husitské války → pokles z výnosu speciální daně → nové typy daní za Jagellonců: daň z hlavy, posudné, daň výnosová, všeobecná berně ze jmění

Organizace berní správy ve středověku

- Berníci pro výběr tzv. všeobecné daně – berní správa podle krajů
- po husitství – zvyšování vlivu šlechty na obsazování berních úřadů – v každém kraji: 1 pán + 1 rytíř
- Zvláštní berně byla odváděna královskému podkomořímu a ten ji odevzdával do královské komory

Období předbělohorské - charakteristika

Nástup Habsburků – posilování role státu, nárůst jeho výdajů → snaha o pravidelnost při vybírání daní, hledání nových zdrojů zdanění

- povolování nových daní a jmenování berních úřadů zůstalo v kompetenci zemských sněmů x snaha Habsburků o ovládnutí berní správy
- 1567 – zavedena tzv. usedlostní soustava
- majetková berně
- domovní berně
- posudné
- mimořádné daně (korunovační daň a daň při sňatku člena panovnické rodiny)

Období předbělohorské

Ferdinand I.

- 1527 – daň korunovační + daň na stavění vojska proti Turkům – daň z odhadu majetku (šacuňk)
- 1534 – daňová reforma, zavedení spotřební daně na všechno zboží „alkabala“, odvolána
- 1537, 1539, 1540 – daň na turecké války
- 1541 – pokus o unifikaci berního systému v českých a rakouských zemích, návrh na daň z domů
- 1543 – snaha krále o získání pomoci „valné, stálé a trvalé“
- 1545, 1546 – tzv. posudné
- 1549 – daň na věna dcer krále
- 1556 – generální sněm v Praze, snaha o sjednocení daní v monarchii
- 1557 – další žádost o povolení fixní částky na 6 let dopředu
- 1562 – korunovační daň pro Maxmiliána II.

Období předbělohorské

Maxmilián II., Rudolf II.

- spory mezi šlechtou a městy o typ daně
- 1567 – zavedení tzv. usedlostní soustavy
- daň z majetku, daň domovní,
- daně nepřímé – daně spotřební
- 1575 – korunovační daň pro Rudolfa II.
- 1576 – 1593 – tzv. „třicátý“
- vzrůst daňového břemene za války turecké 1593–1606

Kraj Bechynský.

	Lide	fary	místř	pa- cholci	kola mlýn- ská	z rozl. prodeje		sbírky summa			berné summa													
						kp.	gr. den.	kopy	gr.	den.	kopy	gr.	den.											
Panství JMC.																								
1. Zikmund Turnovský z Turn- šteina hejtmán panství <i>Kru- mlova Českého</i>	4198 ¹	28	—	—	102	49, 25	—	12884, 25	— ²	2760, 20	— ³													
Stav panský.																								
1. Adam z Šternberka na <i>Bechyni</i> , Sedlci, Zelené hoře, Libocho- vicích a Budyni, JMC. rada a nejv. purkhrabě Pražský	399	4	2	4	18	—	—	1235	—	235, 20	— ⁴													
2. Arnošt Leskovec z Leskovec na <i>Nové Bukové</i> t. 1.	21	1	—	—	—	—	—	22, 20	—	—	—													
3. Bernart mladší z Hodějova a na <i>Mléšově</i>	290	2	2	5	13	57, 43	—	953, 13	—	188, 40	— ⁵													
4. Frydřich z Talmberka na <i>Ne- mýšli</i> , JMC. rada	51	—	—	—	5	z p. 8000	—	176	—	34	—													
5. Jan Vilim Mičan z Klínšteina a z Roztok a na <i>Sickrajicích</i> 6. Jan Jiří z Svamberka na Vor- líku, Zvíkově a Třeboni, JMC. rada, z statku <i>Vorlického</i> t. 2. 3. 8.	22 ⁶	—	—	—	2 ⁶	—	—	65, 20	—	14	— ⁷													
7. Jan mladší z Řičan na <i>Staré Červené Řečici</i> , <i>Novém Rych- nově</i> a <i>Těšenově</i>	74	—	—	—	—	—	—	148	—	40, 40	— ⁸													
8. Jan Bernart Finkkircher z Finkkirchu na zámku Fink- kirchu, <i>Mladé Vošici</i> a <i>Sem- berce</i>	480	4	2	3	20	32, 37	—	1512, 7	—	297, 20	— ¹⁰													
9. Kryštof Arnošt Španovský z Loutkova (čti z Lisova) a na <i>Loutkově</i>	198	1	2	3 ¹¹	4	10, 14	—	615, 34	—	120, 40	— ¹²													
10. Lucie Otilie Slavatová z Hradce na Hradci, Telči, Stráži a Nové Bystřici z panství <i>Hra- deckého</i> a <i>Novo-Bystřického</i> 11. Mikuláš Španovský z Lisova a na <i>Pacově</i> t. 1. 16	102	1	1	1	2	—	—	313, 30	—	68	—													
12. Markyta Řičanská z Ertina a na <i>Rípej</i> t. 3. 17	2789	2	4 ¹³	7	159 ¹³	—	—	8568, 10	— ¹⁴	1796, 40	— ¹⁵													
13. Petr z Svamberka na Romš- perce, Boru, Kestranech, <i>Tře- boni</i> , <i>Nových hradcích</i> , <i>Kožm- berce</i> a <i>Libějovicích</i> , JMC. rada z panství <i>Kožmberských</i> hraběcích	231	2	1	3	14	—	—	239, 10	—	—	—													
14. Smil z Hodějova na Tloskové, Maršovicích a <i>Vlksicích</i>	—	—	—	—	—	z dvoru 1	—	2, 20	—	—	—													
15. Vilim Slavata z Chlumu a z Kožmberka na <i>Stráži</i> , <i>Jindři- chovém Hradci</i> , <i>Telči</i> a <i>Nové</i> <i>Bystřici</i> , JMC. rada, komor- ník, nejv. sudí dvorský a pre- sident komory v kr. C.	2790	26	3	6	72	600, 54	—	9152, 54	—	1850	— ¹⁸													
	43	—	—	—	—	—	—	129	—	28, 40	—													
	168	—	—	—	4	—	—	508	—	112	—													

Rozvržení sbírek a berní

r. 1615

dle uzavření sněmu generálního

nejvyššími berníky učiněné.

Podle rukopisu desk zemských

z knihovny
Aug. Sedláčka

August Sedláček,

supl. profesor na gymnasiu v Litomyšli.

V PRAZE.

Nákladem král. české společnosti nauk. — Tiskem dra Edv. Grégra.
1869.

Berní rejstřík 1615

Období předbělohorské

Stavovské povstání

- nutnost peněz na vydržování vojska stavů
- 1619 – nové odhady majetku; korunovační daň pro „zimního krále“
- vysoké daňové zatížení
- r. 1622 si stěžují Pražané: „Na sjezdích [stavové] veliké a těžké berně, šacuňky ukládali a k půjčkám velikých sum peněz, stříbra nutili a co na týchž sjezdích vyšší dva stavové zavřeli, k tomu my... amen říkati musili a když jsme nechtěli, sami zavírali pravíc, že dva hlasové jeden přemáhají“.

Období pobělohorské – charakteristika

- 1620 – české a moravské stavy ztratily dočasně část pravomocí v daňových záležitostech
- OZZ – právo stavů rozhodovat o daňových požadavcích panovníka nebylo popřeno
- daňový systém „usedlostní“ se zhroutil → spotřební daně → stavové ztrácejí vliv na vybírání daně → znovuzískání díky katastrům, opětné zavedení usedlostní soustavy
- přímé daně
- mimořádné přímé daně
- nepřímé daně
- berní správa i nadále nejednotná

Období pobělohorské

Berní absolutismus 1620-1627

- po r. 1520 – patenty Karla z Lichtenštejna
- konfiskace, exil, změny v držbě, nejsou evidenční pomůcky pro výběr daně, pusté usedlosti, ubývání berních jednotek, sněm není svoláván
- daň z půdy (soustava usedlostní), zvyšování berní sazby, zvyšování posudného
- postupné opětné zavádění daní nepřímých (spotřebních)
- 1627 – jednání českého sněmu

Období pobělohorské

Daňové zatížení exulantů

Citát:

Kronika Václava Nosidla z Geblic (edice, s. 78):

12. ledna 1627:

Při povolání léta minulého 1626 in Octobri exulantů na tři měsíce do Čech, když manželka má žádala toho zrádce Aulíka [rychtáře v Litoměřicích], poněvadž všecky berně a kontribuce nejinak platiti máme než jako ti odpadlci [tj. konvertité ke katolictví], aby var piva svařiti neb sud, buď půl sudu vína, jí vyšenkovati povolil. Za odpověď dal, že jest radní snešení takové, aby těm od statků zběhlejm žádná živnost dopřína nebyla. Což se i stalo, že berně platiti my jsme musili a odpadlci živnosti vedli a my na to hleděli.

Období pobělohorské

Rozklad soustavy usedlostní 1628–1648

- 1627 – jednání českého sněmu: domovní berně, posudné, pomoc na stavění Pražského hradu, korunovační daň
- osvobození vrchností od daní
- nový pokus o sepsání majetku (katastr)
- obnova berně domovní
- daň z masa
- daň nápojová
- daň z hlavy
- krize soustavy usedlostní
- 1639 – patent císaře Ferdinanda III. tzv. desátý mandel

Pozemkové katastry

Berní rula

- vznik v l. 1653–1656, výsledkem snah českých stavů udržet bernictví ve svých rukou
- Předehra: požadavek císaře na částku 450.000 zl. jako kompenzace ponechání výběru daně v rukou stavů
- rozvržení berně na kraje – komplikace
- jednotka „osedlý“, duté míry (korce/strychy)
- písemná přiznání vrchností – počet osedlých
- vizitace v l. 1653–1655: soupisy měst, vesnic, dvorů, far, poddaných (sedláci, chalupníci, zahradníci), ... počty dobytka
- nejednotnost v přiznávání a kontrole
- rozdíl mezi „horami“ a „krajem“
- vybírání daně podle BR od 1656 do 1684
- 1683–1684 – tzv. Kinského katastr

BERNÍ RULA

6

KRAJ BECHYŇSKÝ II

Zpracovaly

Iva Čadková a Magda Zahradníková

2014

NÁRODNÍ ARCHIV

Berní rula, kraj Bechyňský

STARÉ MĚSTO POD LANDŠTEJNEM

Staré Město pod Landštejnem

Jména měst, městeček, vesnic a hospodářů	Role má a osívá					Potahů		Dobytka chova		Mlejný	Kol	Handle a živnosti vetou rozdílné	Lesiv mají a jak jih užívají	Fur	Míšní ovčá- kých	Pacholů	[Poznamky]	[folio]
	role má a osívá	seje na zimu	na jaro	chovati může	nyní chová	koně	voly	krav	jalovic									

PANSTVÍ LANDŠTEJNSKÝ
 p.p. Karla Balthasara Khuena hraběte z Belasy

Fol. 987-999

Městečko Landštejn (Staré Město pod Landštejnem, o. Jindřichův Hradec)

1 1 1

Fol. 987

Hospodářové, jenž qualitates **o s e d l ě h o** mají

Jan Koukuš	28	- 9	- 10	- 4	- 4	2	1	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Michal Gouguš	23	- 7	- 9	- 2	- 2	1	2	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan Reyffschneider	21	- 7	- 8	- 2	- 4	3	5	9	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jakub Franek	24	- 8	- 8	- 2	- 4	2	2	9	2	-	-	kolář	-	-	-	-	-	-
Michal Kačil	28	- 9	- 10	- 4	- 4	3	5	18	5	-	-	kolář	-	-	-	-	-	-
Ondřej Deyner	21	- 7	- 9	- 2	2	2	3	8	17	6	-	formaní	-	-	-	-	-	-
Jakub Preinreich	27	- 9	- 10	- 4	2	4	3	4	16	7	-	formaní	-	-	-	-	-	-
Pavel Baur	22	- 7	- 8	- 2	- 2	1	2	11	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Šimon Šajků	27	- 9	- 10	- 4	- 4	4	7	20	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Šimon Fidlhans	22	- 7	- 8	- 4	- 4	1	6	10	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Filip Šertzter	26	- 8	- 10	- 4	- 4	2	4	16	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan Koukuš	15	- 5	- 5	- 2	- 2	1	1	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pavel Peintz	14	- 5	- 4	- 2	- 4	2	1	14	8	-	-	švec	-	-	-	-	-	-
Jan Kovář ¹⁾	15	- 5	- 5	- 2	- 4	3	2	5	6	-	-	kovář	-	-	-	-	-	-
Jiřík Sedlmajr	15	- 5	- 5	- 2	- 4	2	2	3	6	-	-	bednář	-	-	-	-	-	-
Jiřík Schlesinger	15	- 5	- 5	- 2	- 2	1	2	3	-	-	-	tkadlec	-	-	-	-	-	-
Matěj Böhmb	15	- 5	- 5	- 2	- 4	1	4	8	3	-	-	pekař	-	-	-	-	-	-
Jan Herink	15	- 5	- 5	- 2	2	1	2	1	4	4	-	pekař	-	-	-	-	-	-
Samuel Vejkl	15	- 5	- 5	- 2	- 4	2	3	13	9	-	-	J.M.C. na cle gekenhändler	-	-	-	-	-	-
Jiřík Riemi	15	- 5	- 5	- 2	- 2	3	-	15	5	-	-	švec	-	-	-	-	-	-
Jan Goukuš	16	- 5	- 6	- 2	- 2	1	3	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Michal Šertzter	12	- 4	- 4	-	-	3	1	10	1	-	-	J.M.C. na cle vejběřči	-	-	-	-	-	-
Řehoř Preith	16	- 5	- 6	- 2	- 4	1	1	3	4	-	-	krejčí	-	-	-	-	-	-
Jan Šchramel	22	- 7	- 8	- 2	- 2	2	3	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Michal Preinreich	15	- 5	- 6	- 2	- 2	1	2	5	1	-	-	krejčí	-	-	-	-	-	-
Michal Winter	15	- 5	- 5	- 2	- 2	2	3	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jakub Lamprecht	16	- 5	- 6	- 2	2	2	1	2	1	5	-	tesař	-	-	-	-	-	-
Tobiáš Neywürth	15	- 5	- 5	- 2	- 2	2	4	10	6	-	-	krejčí	-	-	-	-	-	-
Šimon Koukuš	16	- 5	- 6	- 2	- 4	2	1	12	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eliáš Rothäpl	16	- 5	- 6	- 2	- 2	1	2	6	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pavel Deyrers	16	- 5	- 6	- 2	- 4	2	4	13	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Matěj Preyth	21	- 7	- 7	- 2	- 4	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pavel Pffojbl	19	- 6	- 7	- 2	- 2	2	4	7	3	-	-	dkadlec	-	-	-	-	-	-
Jan Ulrych	22	- 7	- 8	- 2	- 4	2	5	9	7	-	-	dkadlec	-	-	-	-	-	-
Jiřík Preinreich	14	- 5	- 4	- 2	- 4	2	3	10	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jakub Höplér	15	- 5	- 4	- 2	- 2	2	2	10	5	-	-	švec	-	-	-	-	-	-

vh.df. 1689

sh.df. k 4. term. 1658

sh.df. k 4. term. 1658

sh.df. k 4. term. 1658

sh.df. k 4. term. 1658

sh.df. k 4. term.

1658, vh.df. 1689

sh.df. k 4. term. 1658

sh.df. k 4. term. 1658

sh.df. k 4. term. 1658

Fol. 988

sh.df. k 4. term. 1658

sh.df. k 4. term. 1658

item 1729

item 1729

vh.df. 1689

item 1729

item 1729

¹⁾ Připsáno „Höricky“.

Pozemkové katastry

Tereziánský katastr

- 1748–1758 – vznik nového katastru – aktualizace údajů, změny systému vybírání
- důkladná příprava
- zdanění se týká poddaných, měšťanů a nově také duchovenstva a vrchností
- přiznání majetku – tzv. fase (formuláře), duté míry (korce/strychy) – 1713-1715 kontrolovány tzv. rektifikačními komisemi
- 1715–1729 – vizitace celé země
- jednotka „osedlý“ přesněji stanovena
- rozdíl mezi „horami“ a „krajem“
- údaje o domech a živnostech – výpočet tzv. fikticia
- 1748 – nový katastr vstoupil v platnost jen pro tzv. „rustikál“, snahy o revizi a zdokonalení
- 1757 – zdaněn „dominikál“, tj. vrchnostenský a církevní majetek, přibližně stejné principy pro zdanění, ale přesto dominikál zvýhodněn (nebyl vizitován, odhadní taxy menší, rozdíl v procentech zdanění výnosu: rustikál 42 %, dominikál 29 %)

Tereziánský katastr, Boleslavsko

BOLESLAVSKÝ KRAJ

Poř. čís.	Hospodáři						Bonita polí	Pole str. v.	Lada str. v.	Pastviny str. v.	Louky vozy	Lesy str. v.	Administrativa	Domy	Osedlí /64	Roboty			
	Podle rozlohy orných polí																		
	Celkem	do 1 str.	1 až 5	5,1 až 15	15,1 až 30	30,1 až 60 str.													
223 Sudovo Hlavno, svobodník																			
(1 zl. 12 kr.)																			
1 Sudovo Hlavno	1	-	-	-	-	1	7	94.3	-	-	5.-	-	-	-	50				
224 Svijany, Albrechtice a Loukovec, panství																			
(1 zl. 24 kr.)																			
1 Podolí	15	4	8	1	-	2	4	100.-	-	-	14.-	-	pk	2	1 ²⁴ 2-2	1-1		12	
2 Břehy	6	1	-	1	1	3	4	163.1	1.-	-	18.-	-	pk	1	2 ⁸ 3-2	3-1	1		
3 Pěněčín	13	-	3	-	2	5	5	489.3	74.1	42.2	12.-	-	pk	3	6 ¹⁸ 8-2	7-1		4	
4 Přešovice *	35	4	7	5	-	18	1	867.2	3.-	-	98.2	-	pk	7	12 ⁹ 18-2	4-2, 12-1		5	
5 Přepěře	27	7	6	6	2	6	-	361.1	1.2	2.-	45.-	-	pk	7	4 ⁴⁶ 7-2	4-2, 11-1		4	
6 Čtveřín *	21	5	4	-	4	8	-	449.1	7.2	7.1	6.-	-	pk	5	5 ²⁷ 9-2	1-2, 6-1			
7 Doubí	5	-	2	3	-	-	6	23.3	-	-	-	-	pk	-	1 ⁵	9-1		1	
8 Ploukonice	15	5	1	-	3	6	6	319.3	4.-	-	32.1	-	pk	5	3 ³² 8-2			5	
9 Mokrá	3	-	-	-	1	2	-	88.-	6.2	-	16.-	-	dpk	-	1 ¹⁰ 3-2	2-1		1	
10 Všeň	16	6	1	2	4	3	6	202.2	5.3	-	30.2	-	dpk	7	2 ²³ 6-2	9-1		2	
11 Ždár	24	-	5	2	8	8	1	588.-	-	-	57.1	-	pk	11	6 ⁶³ 15-2	5-2, 19-1		5	
12 Doubrava	5	-	-	5	-	-	6	35.2	-	-	2.2	-	pk	2	2 ⁴	4-2, 3-1			
13 Skokovy	6	-	1	2	3	-	8	82.2	6.-	9.1	26.2	-	Dpk	-	1 ²	4-2, 4-1			
14 Žehrov	6	-	3	2	-	1	6	58.2	5.2	2.3	15.-	-	Dpk	3	5 ³	2-2, 5-1		1	
15 Kamenice *	8	-	-	8	-	-	8	66.3	1.2	-	1.-	-	pk	-	3 ⁶			8	
16 Srbsko	3	-	-	1	1	1	8	54.1	23.-	6.-	10.2	-	Dpk	-	4 ⁵			8	
17 Příhazy	5	-	1	4	-	-	8	33.-	1.-	-	6.2	-	dpk	-	2 ²	3-2, 2-1		1	
18 Loukov	19	1	3	1	2	12	5	533.3	8.-	-1	84.-	-	dpk	8	7 ⁶ 13-2	1-2, 6-1		7	
19 Sezemice	15	1	2	-	3	7	2	464.3	13.1	33.2	1.-	-	pk	4	4 ⁴³ 10-2	1-2, 7-1		5	
20 Drahotice	7	-	-	1	1	4	1	262.2	4.3	21.-	2.-	-	pk	3	2 ⁴¹ 6-2	7-1		5	
21 Buda	3	-	1	2	-	-	7	20.1	-	-	-	-	pk	2	1 ¹³				
22 Svijanský Újezd	18	-	-	2	3	12	1	668.1	23.2	35.2	8.-	-	pk	11	8 ¹⁵ 14-2	1-2, 9-1		4	
23 Jirsko	4	-	-	1	1	2	6	121.1	5.-	3.2	-	-	pk	-	1 ²¹ 2-2			1	
24 Soběslavice	17	-	7	-	4	6	7	357.3	79.-	15.1	2.2	-	pk	2	3 ⁵¹ 5-2	8-1		4	
25 Padařovice	6	-	1	1	3	1	6	134.2	44.3	9.1	-	-	dpk	-	1 ⁴²	3-1		4	
26 Střížovice	5	1	-	-	2	2	5	147.2	13.-	1.-	1.2	-	pk	4	1 ⁵⁴ 3-2	3-1		1	
27 Vitanovice	6	-	-	1	-	5	5	225.-	14.1	16.2	4.1	-	pk	1	2 ⁴⁰ 5-2	1-2, 2-1			
28 Vlastibořice	11	-	3	2	5	1	6	189.-	15.-	16.-	12.-	-	dpk	-	2 ¹⁰	2-1		5	
29 Sedlíštko	9	-	3	2	2	2	7	132.2	16.-	11.2	4.-	-	pk	3	1 ³⁵ 2-2	1-1		8	
30 Jivina	6	1	1	-	3	1	7	111.3	17.2	8.2	6.2	-	dpk	-	1 ¹⁷ 2-2	3-1		2	
31 Třetí	9	-	1	3	5	-	7	139.-	33.2	9.1	14.-	-	Dpk	2	1 ⁴⁸			6	
32 Radostín	5	1	-	-	3	1	6	113.2	16.2	6.-	22.2	-	Dpk	1	1 ³⁶ 4-2			2	
33 Vrchovina	6	1	1	-	3	1	8	113.-	27.1	4.-	-	-	pk	-	1 ⁴	2-1		2	
34 Rádlo	25	1	3	15	6	-	7	287.-	122.-	230.-	32.1	-	Dpk	43	4 ⁶⁴				
35 Rychnov	62	25	15	18	4	-	7	327.-	174.-	314.-	46.2	-	Dpk	56	6 ³			reduují	
36 Dalešice	12	-	-	11	1	-	7	116.1	80.1	206.2	15.2	-	Dpk	2	2 ¹⁷				
37 Klíčov	4	-	-	4	-	-	8	41.-	40.-	75.-	6.-	-	Dpk	-	5 ⁴				
38 Pěněčín	3	-	-	3	-	-	8	38.-	29.-	58.-	9.2	-	Dpk	-	4 ⁷				
39 Janovsko	6	1	4	1	-	-	8	32.-	38.-	40.-	8.2	-	Dpk	1	4 ⁶				
(Albrechtice, statek)																			
40 Albrechtice	1	-	1	-	-	-	8	7.-	18.-	-	-	-	Dpk	-	1 ⁸				
							8	3.-	-	-	-	-	pk	-	1 ¹				

Pozemkové katastry

Berní reforma Josefa II.

- 1785–1789, vznik
- přesné změření dani podrobené půdy
- snaha o rovnost ve zdanění různých typů držitelů půdy, snaha o exaktnost údajů
- plánován pro celou monarchii, vybírání berně podle stejných zásad (jednotlivé země, jednotliví poplatníci bez rozdílu stavů)
- původní představa, že daň z půdy bude jediným příjmem státu – nenaplnila se; pouze úpravy daně pozemkové a domovní
- zrušení „osedlého“, vznik „katastrální obce“ (uměle vytvořená jednotka) podřízené „vedoucímu dominiu“
- patent z 20.4.1785 – zahájení prací: Dvorská komise, vrchní zemské komise, krajské podkomise, katastrální obce v čele s volenými rychtáři a výborem – prováděl vyměřování, stanovoval výnosy
- zápisy do jednotných a vytištěných formulářů/fasí
- spory kolem výnosů půdy (hrubý nebo čistý?) – stále ještě založeno na odhadech
- půdní výnos měl být základem daně pro stát, ale také pro stanovení dávek pro vrchnosti (urbariální reforma – zrušení roboty a nahrazení peněžními platy)
- 1789 – výnos pro Čechy 30.138.924 zl. a z toho se procentuálně vypočítala pozemková daň, jež byla asi 3.600.000 zl.

Daň z půdy vyměřená Josefským katastrem (JK) v porovnání s předchozím stavem

	Daň před zavedením JK	Výnos půdy podle JK	Daň vyměřená podle JK	Přírůstek / snížení daně po zavedení JK
Země	zl.	zl.	zl.	%
Dolní Rakousko	2 086 212	12 949 338	1 597 964	- 23,4
Korutany	486 452	3 337 699	409 750	- 15,8
Čechy	4 225 130	30 138 924	3 690 602	- 12,7
Horní Rakousko	1 235 815	8 420 156	1 092 821	- 11,6
Štýrsko	1 082 223	8 099 445	1 002 928	- 7,3
Morava	1 749 603	17 177 952	2 099 337	+ 20
Kraňsko	342 658	3 445 282	418 000	+ 22
Slezsko	225 085	2 606 920	326 591	+ 45
Gorice,Gradiška	82 023	1 417 980	170 015	+ 107,3
Halič	977 542	27 247 625	2 255 951	+ 130,8
Celkem	12 492 749	114 841 325	13 066 962	+ 4,6

Pozemkové katastry

Berní reforma Josefa II. – organizace vybírání daně

- vybíráním pověřena katastrální obec – nikoliv vrchnost; zvolený člen obce rozděluje určenou částku na jednotlivé poplatníky
- vybranou částku odevzdával státem placenému okresnímu výběrčímu (nikoliv vrchnosti), podřízen krajskému bernímu výběrčímu
- katastrální obec – v berní agendě podřízena státu, v oblasti soudní a policejní podřízena vrchnostenským úřadům
- patent z 10.2.1789 – nový daňový a urbaniální systém – v platnost 1.11.1789
- každý držitel půdy písemně vyrozuměn o výši daňové povinnosti
- Námitky vůči urbaniální reformě – zrušení roboty a zavedení nového systému hospodaření příliš nákladné

1790–1817

- 1790 – Leopold II., zrušení urbaniální a berní reformy Josefa II. na nátlak stavů
- 1792 – František I., zavedení Tereziánsko-josefského berního systému

Pozemkové katastry

Stabilní katastr

- 1817 – vydání patentu
- změření veškeré půdy a rozdělení na plodnou, jež podléhala dani, a neplodnou, od daně osvobozenou, měření zkušenými zeměměřiči
- zjišťování čistého výnosu
- 1860 – vstoupil v platnost

Závěr

- Vývoj daňového systému v českých zemích – kontinuální spor mezi stavy a státem
- Stavové – snaha o udržení/navýšení práv spojených s povoláním a výběrem daní
- Stát – snaha o navýšení příjmů a omezení (nejen) daňových privilegií šlechty
- Vyhrocení konfliktu – reforma Josefa II., nejprve okleštěna, nakonec neprosazena
- Stavové si opět uhájili zbytky svých práv a privilegií.